

Vážený pane premiére,

my, níže podepsaní akademičtí pracovníci, odborníci v oboru závislostí a občané, se obáváme o to, že česká drogová politika, jedna z nejúspěšnějších moderních drogových politik, je v současnosti ohrožena v důsledku špatných úřednických a politických rozhodnutí. Máme důvod se obávat, že tato rozhodnutí mohou napáchat nevratné škody na evidence-based politice a představují významné riziko pro veřejné zdraví v celé zemi.

Česká drogová politika je považována za úspěšný model dekriminace užívání drog a vyváženého přístupu k drogám a má vynikající výsledky v oblasti veřejného zdraví (Csete, 2012). Od počátku devadesátých let minulého století je založena na integračním a mezirezortním přístupu k řešení problematiky užívání drog a drogové závislosti. Tento přístup odráží bio-psycho-sociální faktory užívání drog a návykových poruch a zahrnuje „čtyři pilíře“: prevenci, snižování poptávky, snižování nabídky a opatření ke snížení škod způsobených užíváním drog (harm reduction). Adiktologické služby jsou poskytovány provozovateli zdravotní péče a především sítí nevládních organizací, které poskytují programy snižování škod a sociální služby.

Systém je v současné době řízen mezirezortním sekretariátem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP), jehož součástí je Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS), které shromažďuje aktuální informace o epidemiologické situaci a průběžně RVKPP informuje o aktuální situaci. Sekretariát RVKPP také zajišťuje certifikaci kvality poskytování adiktologických služeb, přiděluje finanční prostředky a řídí síť regionálních protidrogových koordinátorů. Sekretariát RVKPP i NMS jsou zařazeny ve struktuře Úřadu vlády ČR, čímž je zajištěna interdisciplinární a meziresortní politika zaměřená nejen na zdravotní, ale také na psychosociální aspekty užívání drog.

Tento otevřený dopis reaguje na aktuální záměr přesunout sekretariát RVKPP z Úřadu vlády ČR na Ministerstvo zdravotnictví ČR. Tento přesun představuje závažnou hrozbu ve smyslu zúžení protidrogové politiky na její zdravotní aspekt a potenciálně může znamenat i omezení financování adiktologických služeb pouze na stávající poskytovatele zdravotní péče. To by ohrozilo další fungování existující sítě programů snižování rizik a sociálních služeb.

Jinými slovy, existuje reálná hrozba, že v důsledku této změny Česká republika učiní krok zpět od svého moderního interdisciplinárního přístupu k nelegálním drogám a že tato rozhodnutí rozloží širokou síť služeb zaměřených na snižování rizik. Je třeba poznamenat, že současný model protidrogové politiky přinesl vynikající výsledky, o čemž svědčí statistiky Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost. Podle nich patří výskyt škod v důsledku užívání drog v ČR mezi nejnížší v Evropě:

- Mezi lety 2002 a 2015 byla v ČR míra výskytu virové hepatitidy typu C u lidí, kteří injekčně užívají drogy, mezi 12 % - 22 % HCV; v ostatních evropských zemích, které poskytly odhady, to bylo 27 % - 81 % (EMCDDA, 2018a);

- ve stejném období se v ČR míra výskytu HIV u lidí, kteří injekčně užívají drogy, pohybovala mezi 0,1 % - 0,4 % ve srovnání s 0,4 % - 49 % ve zbývajících evropských zemích (EMCDDA, 2018a);
- v roce 2015 bylo v ČR evidováno pouze 7 případů úmrtí souvisejících s drogami na 1 milion obyvatel ve věku 15-64 let, což patřilo mezi nejnižší míry úmrtí (spolu s Portugalskem, Lotyšskem, Bulharskem a Lucemburskem) (EMCDDA, 2018b).

Těchto výsledků bylo dosaženo i přesto, že je v ČR sice rostoucí, ale stále ještě průměrná míra vysoce rizikového užívání drog. Odhaduje se na 4,4 - 6,7 vysoce rizikových uživatelů drog na 1000 obyvatel ČR v letech 2008 - 2015, v porovnání s 3,8 - 7,1 vysoce rizikových uživatelů drog na 1000 obyvatel v ostatních evropských zemích. V ČR je nízký výskyt škod způsobených užíváním drog i přesto, že relativně vysoký podíl české populace uvádí zkušenosti s užíváním konopí.

Chápeme, že protidrogová politika a její řízení je komplexní, nákladnou a někdy i politicky obtížnou agendou pro jakoukoli vládu. Tímto otevřeným dopisem bychom však rádi vyjádřili mezinárodní uznání současnému českému modelu protidrogové politiky za jeho interdisciplinaritu, meziresortní koordinaci a vynikající výsledky v oblasti veřejného zdraví.

Chtěli bychom tímto povzbudit českou vládu, aby zachovala svůj úspěšný model protidrogové politiky, a vyzvat ji, aby upustila od svého záměru přesunout Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Národní monitorovací středisko do kompetence jednoho ministerstva (ministerstva zdravotnictví), jelikož tento krok by mohl způsobit nenapravitelné škody v poskytování služeb v oblasti drog a v souvislosti s tím zvýšit riziko (preventabilních) škod souvisejících s užíváním drog.